

Kotoutumispalvelu-uudistus OKM:n näkökulmasta

Nykytila

- Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt valtiosuutta kotoutumiskoulutuksen ja lukutaitokoulutuksen järjestämiseen vapaan sivistystyön oppilaitoksissa.
- Niiden opiskelijoiden osalta, joilla on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma tai yhden vuoden aikana viimeisen kotoutumissuunnitelman voimassaolon päättymisen jälkeen.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön valtiosuutta on myönnetty myös oppivelvollisten kotoutumiskoulutukseen ja lukutaitokoulutukseen kansanopistoissa.
- Kotoutumislain mukaisina omaehtoisina opintoina voi opiskella laajasti opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan opintoja, mukaan lukien vapaan sivistystyön opintoja.

Nykytila

- Oppilaitosten rahoitus määräytyy opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistaman suoritteiden määrän ja suoritteelle määrätyn yksikköhinnan perusteella.
- Vapaassa sivistystyössä on erikseen määritellyt suoritteet kotoutumiskoulutuksen ja lukutaitokoulutuksen järjestämiseen.
- Kotoutumiskoulutuksen ja lukutaitokoulutuksen suoritteissa rahoitus on täysimääräinen (100%), kun muuten vapaassa sivistystyössä se on 57 % tai 65 %.
- Suoritteiden pohjana on ollut pääasiassa kahden vuoden takainen toteuma. Rahoitusta ja suoritteiden määrää on jouduttu suhteuttamaan kuluvan vuoden valtion talousarvion määrärahoihin.

Hallitusohjelma

- Toteutetaan kotoutumispalvelujen uudistus, jossa järjestelmää tehostetaan ja rahoitus kootaan yhteen kanavaan.
- Mainitut momentit ovat: 29.10.31: valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (OKM), 32.30.51: julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (TEM) ja 28.90.30: valtionosuus kunnille peruspalveluiden järjestämiseen (VM)
- *Näistä 32.30.51 lakkautettu jo v. 2025 alussa*

Kotoutumispalvelu-uudistus HE

- Kotoutumiskoulutusta ja lukutaitokoulutusta järjestetään työvoimakoulutuksena, jonka valtionosuusrahoitus on valtiovarainministeriössä.
- Vastuu työvoimakoulutuksena järjestettävän kotoutumiskoulutuksen ja lukutaitokoulutuksen järjestämisestä on työllisyysalueilla, jotka voivat tuottaa koulutuksen joko omana toimintana, in-house toimintana tai kilpailuttaa koulutuksen järjestämisen.
- Poikkeuksena viittomakielinen kotoutumiskoulutus ja lukutaitokoulutus. Rahoitus 0,4 miljoonaa euroa vuodessa jää OKM:öön pysyvänä.
- 5 miljoonan euron valtionavustus kotoutumisajan ylittäneiden maahanmuuttajanaisten kielikoulutukseen säilyy OKM:ssä pysyvänä.

Siirtymäajan ratkaisu vuosille 2027-2028

- OKM valtionavustus kotoutumista edistävään koulutukseen vuosittain 1,3 miljoonaa euroa ruotsinkielisille ja 0,573 miljoonaa euroa suomenkielisille vapaan sivistystyön oppilaitoksille.
- Lisäksi 0,4 miljoonaa euroa rahoitusta vapaan sivistystyön keskusjärjestöille kumpanakin vuonna vapaan sivistystyön ylläpitäjien tukemiseen uudessa järjestelmässä.
- Siirtymäajan valtionavustukset siltana uuteen järjestämismalliin, varmistetaan vapaassa sivistystyössä kertyneen osaamisen hyödyntäminen ja oppilaitosten sopeutuminen.

HE:n sisältö

- Myös rahoitus oppivelvollisten kotoutumiskoulutukseen poistuu. Tältä osin on todennäköistä, että oppivelvolliset hakeutuvat aikuisten perusopetukseen parantamaan kielitaitoa.
- Aikuisten perusopetuksen rahoitus ml. Aikuisten perusopetuksen lukutaitovaihe jää OKM:öön.
- Aikuisten perusopetusta voivat suorittaa kotoutumislain mukaisina työttömyysetuudella tuettuina omaehtoisina opintoina pääasiassa vain alle 40-vuotiaat kotoutujat.
- Kotoutumislain mukaisina omaehtoisina opintoina voi opiskella vapaan sivistystyön kotoutumista, kielitaitoa ja lukutaitoa edistäviä koulutuksia tukemisen edellytysten täyttyessä.

Rahoitusratkaisu OKM:n kannalta

- OKM:öön kohdistuu **6,927 miljoonan euron säästö**
 - **OKM:stä siirretään VM:öön 3,1 miljoonaa euroa** luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen järjestämiseen
 - Siirtymäajaksi (2027-2028) **OKM:öön siirretään TEM:stä 2,273 miljoonaa euroa** kattamaan ruotsin- (1,3 milj.) ja suomenkielinen (0,573 milj.) kotoutumiskoulutus sekä keskusjärjestöjen avustukset (0,4 milj.)
- OKM:öön jää **siirtymäajaksi yhteensä 7,673 miljoonaa euroa**
- OKM:öön jää **siirtymäajan jälkeen yhteensä 5,4 miljoonaa euroa**

Vaikutukset vapaaseen sivistystyöhön

- Erityisen suuri rooli vapaan sivistystyön kotoutumiskoulutuksen järjestäjänä on ollut kansanopistoilla.
- Kansanopistojen suoritteista 24,2 % ollut kotoutumiskoulutuksen suoritteita vuonna 2024.
- Vuonna 2026 kotoutumiskoulutuksen valtionosuus on 12,33 miljoonaa euroa, josta kansanopistojen osuus 9,2 miljoonaa euroa.
- Seitsemällä kansanopistoilla kotoutumiskoulutuksen osuus on ollut yli 50% valtionosuudesta.
- Uudistus voi hyödyttää kunnan ylläpitämiä oppilaitoksia, erityisesti kansalaisopistoja.